

Digiosallisuus Suomessa

VN TEAS -hanke
04/2020 – 12/2021

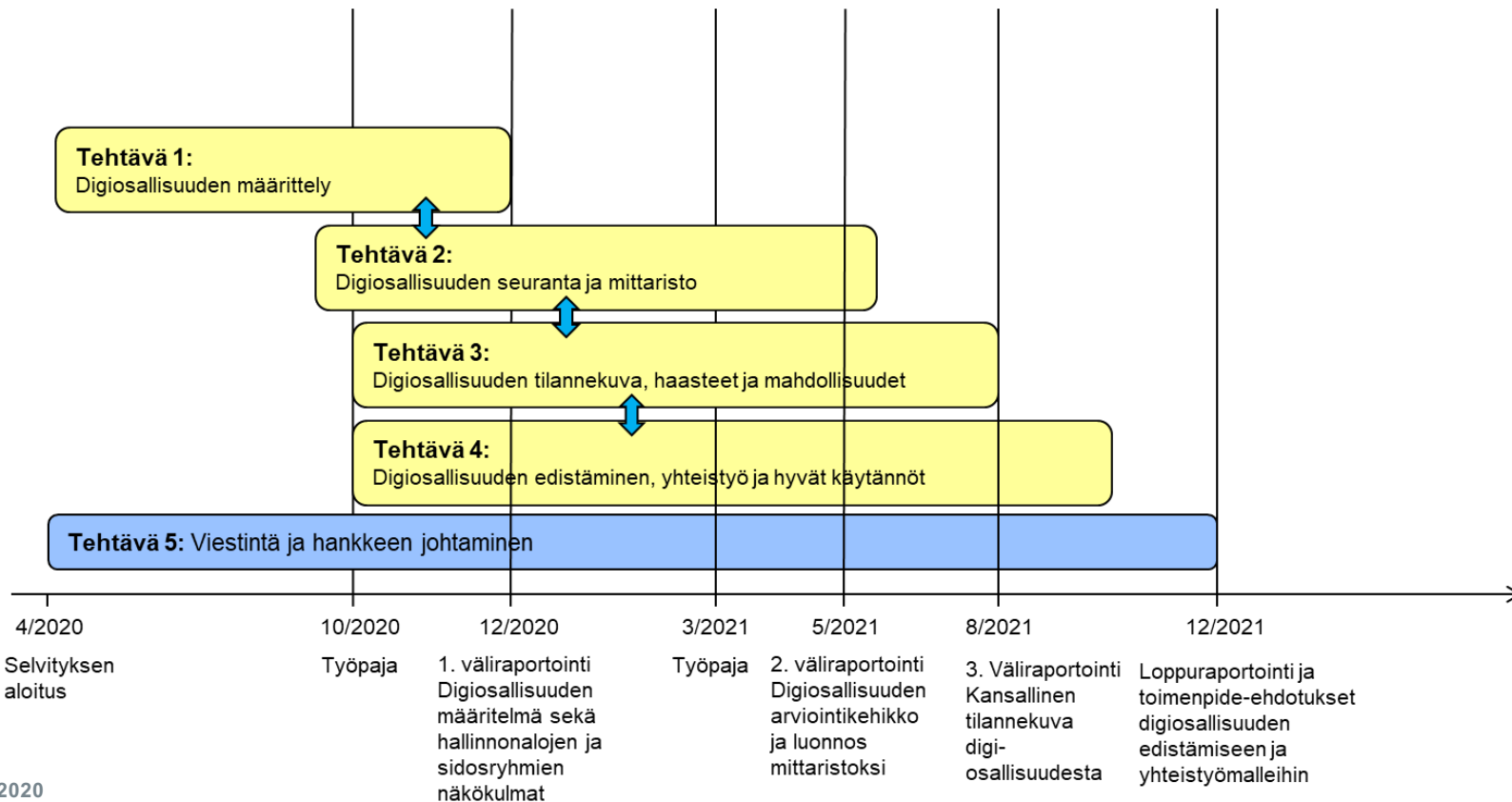
*Olli Kuusisto, Maria Merisalo, Jukka
Kääriäinen, Olli Pihlajamaa, Jaana Leikas*
Teknologian tutkimuskeskus VTT

*Riitta Hänninen, Joonas Karhinen, Sakari
Taipale, Laura Pajula, Viivi Korpela*
Jyväskylän Yliopisto (JYU)

Hankkeen tutkimuskysymykset

- **Digiosallisuuden määritelmä, seuranta ja mittaaminen:**
  - Miten digiosallisuus määritellään eri tieteenalojen (tai poikkitieteellisistä) näkökulmista?
  - Miten digiosallisuutta ja sen kehitystä voidaan seurata, mitata ja arvioida? Hankkeen toivotaan tuottavan esityksen tarkoituksenmukaisesta mittaristosta.
- **Digiosallisuuden tilannekuva Suomessa:**
  - Millaista **tietoa** on saatavilla digiosallisuuden toteutumisesta Suomessa tällä hetkellä?
  - Mitä digiosallisuus tarkoittaa eri **hallinnonalojen näkökulmasta**? Mitkä ovat digitaalisten palveluiden mahdollisuudet ja haasteet?
  - Mitä ja miten digitalisaatio on mahdollistanut osallisuutta **yhteiskunnan eri sektoreilla ja toimialueilla** (esim. koulutus, työpaikat, palveluiden käyttö, asiointi, yhteisöllisyys, vaikuttaminen)?
  - Millaisia **hyviä käytäntöjä** digitaalisen osallisuuden edistämisen osalta voitaisiin hyödyntää ja jakaa sektoreiden ja toimialueiden välillä?
  - Miten rakennetaan **tiivimpää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa** parhaista käytännöistä eri toimijoiden välillä?
  - Millä **yhteiskunnallisilla keinoilla** voidaan edistää digiosallisuutta?

Alustava aikataulu

Digiosallisuus Suomessa, sidosryhmiä

Digiosallisuuden määrittelykehikko (alustava)

Digitalisoituva yhteiskunta

Ihmisten elämän digitalisoituminen:
Perhe-elämä, työ, vapaa-aika jne.
Teknologian ja digipalveluiden
kuluttaminen ja hyödyntäminen

**Yleinen osallisuuden
ymmärtäminen:**
Mitä tarkoittaa? Mistä
elementeistä koostuu?
**Ja miten suhteutuu
digiosallisuuteen?** Mitä
erityispiirteitä verrattuna
osallisuuden määritelmään?

Digitalisaatio globaalina ilmiönä:
Kansallisrajat ylittävä, aika- ja
paikkariippumattomuus
Teknologisesti verkottunut
maailma

Tutkimustehtävä 1
Digiosallisuuden
määrittely eri tieteen-
ja hallinnonalojen
näkökulmista

Yksityisen sektorin digitalisaatio:
Uudet liiketoimintamallit ja palvelut
Teknologian kehittäminen ja innovaatiot,
digitalisaation mahdollisuudet, kova kilpailu

Kolmas sektori: Osallisuuden edistäminen
digitaalisessa kansalaisyhteiskunnassa.
Järjestötoiminnan muutos digitalisaation
myötä

**Digiosallistaminen yhteiskunnan
ja hallinnon näkökulmasta:**
Mikä on tavoite digiosallisuuden
suhteen? Millaisilla välineillä ja
keinoilla digiosallistetaan? Mikä
hallinnonalalla edistää tai rajoittaa
digiosallisuuden toteutumista?

**Digiosallistuminen yksilön
toimijuuden näkökulmasta:**
Miten osallistutaan ja millä
välineillä? Millaisin
motiivein? Mikä
mahdollistaa tai estää
osallistumisen?

Julkisen sektorin digitalisaatio:
Mahdollisuudet, haasteet ja paineet
Innovaatioiden ja digitaalisten
toimintamallien hyödyntäminen

Digiosallisuus

- Vaikka digitaalinen palvelu olisi olemassa, se ei tue käyttäjää,
  - mikäli käyttäjä ei löydä sitä kohtuullisen helposti,
  - kaikki eivät pysty sitä esimerkiksi toimimisrajoitteista johtuen käyttämään,
  - se ei ole ymmärrettävä,
  - se ei ole helppokäyttöinen (sopiva käyttötarkoitukseensa),
  - sen sisältö ei ole ajan tasalla,
  - käyttäjän osaaminen tai kyvyt eivät riitä sen käyttöön,
  - se ei ole (tieto)turvallinen,
  - sen toiminta ei ole luotettavaa ja läpinäkyvää,
  - se ei mahdollista vuorovaikutusta esim. palvelun kehittämisen kehittämiseksi tai mahdollisten epäselvien tilanteiden selvittämiseksi tai
  - käyttäjällä ei ole käytettävissä sen käyttöön tarvittavaa laitetta tai tietoliikenneyhteyttä.

Liite 1: Alustava aikataulu, kuvan tekstit

- Aikataulukaaavio 04/2020 - 12/2021
- Tehtävä 1: Digiosallisuuden määrittely
- Tehtävä 2: Digiosallisuuden seuranta ja mittaristo
- Tehtävä 3: Digiosallisuuden tilannekuva, haasteet ja mahdollisuudet
- Tehtävä 4: Digiosallisuuden edistäminen, yhteistyö ja hyvät käytännöt
- Tehtävä 5: Viestintä ja hankkeen johtaminen

- Alustava aikataulutus:
  - 4/2020 selvityksen aloitus
  - 10/2020 työpaja
  - 12/2020 1. väliraportointi: Digiosallisuuden määritelmä ja sidosryhmien näkökulmat
  - 3/2021 työpaja
  - 5/2021 2. väliraportointi: Digiosallisuuden arviointikehikko ja luonnos mittaristoksi
  - 8/2021: 3. väliraportointi: Kansallinen tilannekuva digiosallisuudesta
  - 12/2021: Loppuraportointi ja toimenpide-ehdotukset digiosallisuuden edistämiseen ja yhteistyömalleihin

Liite 2: Digiosallisuus Suomessa, sidosryhmiä, kuvan tekstit

- Digiosallisuus Suomessa, sidosryhmiä
  - Ministeriöt
  - Virastot
  - Kunnat ja kaupungit
  - Kansalaisjärjestöt
  - Elinkeinoelämän järjestöt
  - Hankkeet / yhteistyö-elimet

Liite 3: Digiosallisuuden määrittelykehikko (alustava), kuvan tekstit

- Digitalisoituva yhteiskunta, Tutkimustehtävä 1: Digiosallisuuden määrittely eri tieteen- ja hallinnonalojen näkökulmista
  - Yleinen osallisuuden ymmärtäminen:
    - Mitä tarkoittaa? Mistä elementeistä koostuu?
    - Ja miten suhteutuu digiosallisuuteen? Mitä erityispiirteitä verrattuna osallisuuden määritelmään?
  - Digiosallistaminen yhteiskunnan ja hallinnon näkökulmasta:
    - Mikä on tavoite digiosallisuuden suhteen? Millaisilla välineillä ja keinoilla digiosallistetaan? Mikä hallinnonalalla edistää tai rajoittaa digiosallisuuden toteutumista?
  - Digiosallistuminen yksilön toimijuuden näkökulmasta:
    - Miten osallistutaan ja millä välineillä? Millaisin motiivein? Mikä mahdollistaa tai estää osallistumisen?
- Ihmisten elämän digitalisoituminen:
  - Perhe-elämä, työ, vapaa-aika jne.
  - Teknologian ja digipalveluiden kuluttaminen ja hyödyntäminen
- Yksityisen sektorin digitalisaatio:
  - Uudet liiketoimintamallit ja palvelut
  - Teknologian kehittäminen ja innovaatiot, digitalisaation mahdollisuudet, kova kilpailu
  - Kolmas sektori: Osallisuuden edistäminen digitaalisessa kansalaisyhteiskunnassa. Järjestötoiminnan muutos digitalisaation myötä
- Digitalisaatio globaalina ilmiönä:
  - Kansallisrajat ylittävä, aika- ja paikkariippumattomuus
  - Teknologisesti verkottunut maailma
- Julkisen sektorin digitalisaatio:
  - Mahdollisuudet, haasteet ja paineet
  - Innovaatioiden ja digitaalisten toimintamallien hyödyntäminen